GIMTOJI ŠALIS

PAYS NATAL

Périodique lithuanien bimensuel

6

Liège — 31. 3. 1950

GIMTOJI ŠALIS

IV METAI 1950 m. kovo 31 d. Nr 6 (59)

PRISIKĖLIME MŪSŲ ATEITIS

VEIDU Į PRISIKELIMĄ

Pranas Žaidys

Jau eilė metų Prisikėlimas aplanko mus nerime. Dar būdami Tėvynėj Šventėm Prisikėlimą sprogstančių sviedinių griausme. Atsidūrę svetur, Prisikėlimo dienomis gyvenome tą pačią baimę.

Nutilo parako sviedinių sprogimai, tačiau mūsų širdys tebėra išgąsdintos, sukrėstos. Kiekvienais metais ateinanti Prisikėlimo šventė mums dar nėra pilno atsikvėpimo momentas.

Kristaus Prisikėlimas yra Pergalė, kuri ateina ne iš žemiškos galybės. Fronto vadai švenčia pergalę, kurią atneša ginklai. Politikai didžiuojasi pergale, ateinančia per visuotinius rinkimus. Streikininkai džiaugiasi laimėję pripažinimą savo reikalavimų darbo sustabdymu. Krikščionys gi džiaugiasi Viešpaties Prisikėlimu, kuris yra dieviškoji Pergalė.

Ji atėjo ne plieno ginklų nešama, ne skaitlingų armijos pulkų lydima. Ji atėjo viena iš anapus žmogiškojo horizonto. Ji suniekino ginklo jėgą, kuri išdidžiai sukyla prieš Viešpatį. Veltui budi sargybos, norinčios Viešpatį palaidoti. Veltui kalami ginklai, nukreipti prieš Jo Prisikėlimą. Tasai, kuris miré ant Kryžiaus, miré ne tam, kad būtų amžiams palaidotas. Jis miré, kad priartintų žmogų Dievui, kad tą žmogų pakeltų aukštyn, o Dievą palenktų žemyn ir kad toj kryžkelėj įvyktų naujas žmogaus - Dievo susitikimas. Pastarojo susitikimo ryškiausia ir regimiausia forma yra Ekklezija (Bažnyčia), kuri pratęsia tą susitikimą vis naujoms ir naujoms kartoms.

Kristaus prisikėlimas yra tas kertinis liudijimas žmogaus - Dievo susitikimo, kuriame dieviškasis pradas apreiškia savo pergalę. Mūsų akimis žiūrint, Kristus atrodė parblokštas žemėn, sutryptas tamsiųjų žmonių ir amžiams pašalintas... Taip atrodė Jisai tiems, kurie nepramatė Prisikėlimo. Prisikėlime Viešpaties parbloškimas tapo nušvitusiu trijumfu, Jo paniekinimas - garbe, Jo tariama silpnybė - jėga. Su Kristaus parbloškimu buvo parblokštas ir Jo sekėjų tikėjimas, sukrėstos jų širdys. Su Jo prisikėlimu atgijo tikėjimas, sustiprėjo įbaimintos širdys. Prisikėlimas išsklaidė abejones, baimę ir padaré žmogaus - Dievo susitikimą nuolatiniu. Tai šaltinis, trykštąs galutine Viešpaties Pergale.

Jei kas svyruoja, tegu pažvelgia Prisikėliman. Jei kas baiminasi, tejieško drąsos Prisikėlime. Jei kas nusivilia, tejieško džiaugsmo Prisikėlimo varpuose. Jei kas netiki, tepakelia akis į Viešpaties pergalę. Jei kas pavargo savo dvasioje, teatsigaivina Prisikėlimo džiaugsme. Jei kas nutolo nuo Viešpaties, tegrįžta pas Jį užgirdęs Prisikėlimo gausmą.

Su šių metų Prisikėlimu tepabunda mūsų kartais apsiblaususi dvasia, tesujuda josios troškimas nauja giesme ir mūsų vėl nušvitęs tikėjimas teveda mus kartu ir Tėvynės Pergalėn.

LIETUVIAI STOJA Į KOVĄ MILŽINAIS

D r . S . B a č k i s

Lietuvos atstovas Paryžiuje

Lietuviai į kovą visuomet stojo ir stoja milžinais. Prisiminkime tik kai kuriuos epizodus. Po 1918 metų Vasario 16 d. seké Nepriklausomybės kovų perijodas atgautai laisvei išlaikyti ir patikrinti. Po 1940 m. birželio mén. 15 d., Lietuvai Nepriklausomybės ir Laisvės netekus, seké 1941 m. birželio 22 d. Lietuvių Tautos sukilimas prieš okupantus ir Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo paskelbimas. Véliau, Vokiečiams įvedus okupacinį režimą ir neleidus Laikinajai Lietuvos Vyriausybei veikti, įvairios Lietuvių Tautos partijos ir organizacijos įkùré Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą vadovauti kovai prieš okupantus. Po to, 1944 m. Sovietų Sąjungai antrąkart Lietuvą okupavus, VLIK-as, šįkart užsienyje, émėsi Lietuvos Išlaisvinimo kovai vadovauti, o pačioje Lietuvoje susikùré nauji Laisvės Kovų Sąjùdžiai, vadovaują krašte kovoje už Laisvę sunkiausiomis ir tragiškiausiomis sąlygomis. Gal niekas taip vaizdžiai neapibùdina tos Lietuvių Tautos kovos didingumo ir tragedijos, kaip šie nežinomo ùkininko žodžiai, pasakyti dabartiniams okupantams: "Tik iš negyvo, iš lavono galit gimtas sodybas, téviškę atimt"... Ir taip diena po dienos, Lietuvos vaikai dingsta, jų skaičius mažéja, o į mùsų gimtuosius namus atsikelia gyventi Sovietų Sąjungos stepių gyventojai, mùsų numindžiotais keliais ir takais vaikštinéja Rusijos laukų vaikai, ainiai tų rusų, kuriuos Lietuviai Lietuvos Didžiųjų Kunigaikščių laikais nuo totorių vergijos gyné ir globojo.

Gaila mums mùsų brolių ir seserų, žuvusių tévynéje, ar ištrémime, gaila tų, kurie ten kenčia. Bet vien jų gailétis permaža yra. Reikia jų kančiomis gyventi, reikia tokia pat, kaip jie, tévynés meile degti, reikia tokiu pat pasiaukojimu, kaip jie, Lietuvos Laisvés kovą tęsti. Tai labai sunkùs uždaviniai ir pareigos. Ne visi toje kovoje tęséti gali: vieni dél įvairių aplinkybių lietuvių kalbos net išsižada, antri dél įvairių apskaičiavimų savos pilietybés išsižada, treti savo gyvenimo bùdą pateisina, sakydami "tegu Lietuvai dirba tie, kuriems lietuviškumas ką duoda", ketvirti, užuot rémę bei stiprinę, įvairiais keliais silpnina Lietuvos Išlaisvinimo Kovai Vadovaujančių veiksnių bei Lietuvos Valstybés pareigùnų veiklą ir autoritetą; penkti arba sabotuoja lietuviškųjų organizacijų veiklą, arba užuot lietuviškas organizacijas palaikę bei stiprinę - jas silpnina įvairiomis priemonémis; šešti, šiek tiek pasaulio pamatę, kritikuoja visa, kas lietuviška, kas lietuvių daroma, užuot savo tautinę savigarbą parodę; septinti, pagaliau pasišalina nuo visa, kas lietuviška ir nutolsta nuo lietuvių visuomenés.

Suprantama, ne visi dvasios milžinais gali bùti, ne visi herojais yra. Bet kiekvienas žmogus ne vien sau gyvena. Tautiniu mąstu jis turi ne tik teisių, bet ir pareigų savo šeimai, artimiesiems, savo tautai, savo valstybei, kaip lygiai turi pareigų, ne tik teisių, to krašto atžvilgių, kur gyvena, jei jis yra sve-

timšalis. Kiekvieno žmogaus pareiga yra laikytis tam tikrų bendradarbiavimo - solidarumo, laisvės ir tvarkos dėsnių, jei jis nenori anarchijos ir nori, kad jo tėvynėje bei visame pasaulyje tvarka ir gerovė viešpatautų. Todėl ir visi lietuviai, kur jie bebūtų ir begyventų, turi nepamiršti, jog gyvenamas momentas yra pats sunkiausias ir tragingiausia Lietuvių Tautai. Jei visi sutinkame su tokios padėties konstatavimu, tai juo labiau visi turime sutikti, jog toks mūsų Tautos vergijos laikotarpis mus visus įpareigoja organizuotai atlikti mūsų Tautos atžvilgiu tai, ką mūsų jėgos leidžia ir jis iš mūsų reikalauja parodyti savajam kraštui, savo tautai nors tiek pasiaukojimo, kuris mus įgalintų nerausti iš gėdos prieš Nežinomą Kareivį, kuris krito Nepriklausomybės karo metais, prieš Nežinomą Partizaną - Sukilėlį, kritusį 1941 m. sukilimo metu prieš okupantus, nerausti prieš Nežinomą 1944-1950 metų Laisvės Kovų Sąjūdžio Dalyvį ar Dalyvę, kritusį nuo okupantų rankos, ar pagaliau nerausti prieš Nežinomą Lietuvį Kankinį ar Kankinę, žuvusį okupantų kalėjimuose ar ištrėmimo lageriuose. Jie neklausė, ką jiems Lietuva ir lietuvybė duos, jie nesidomėjo, ką gaus už pasiaukojimą Tėvynei...

Daug kalbama ir rašoma apie tai, kad mums reikalinga vienybė, kad reikia mums vieningai dirbti ir pamiršti tai, kas mus skiria ir tekalbėti ir tejieškoti tik tai, kas mus jungia. Tai gražios mintys, bet jos klaidingos. Mums netrūksta vieningumo, netrūksta ir gražių minčių bei planų ir kalbų apie tai, kas mus jungia. Mums trūksta tik vieno dalyko, kuris svarbiausias yra - n e s u i n t e r e s u o t o p a s i a u k o j i m o d v a s i o s. Mes visi mylime tėvynę, mes visi patrijotai esame, bet mums trūksta pasiaukojimo ugnies, kuri nežiūri kliūčių ir kuri visuomet laimi, t. y. Nežinomo Kareivio, Partizano, Laisvės Kovų Sąjūdžio Dalyvio, Nežinomo Kankinio... pasiaukojimo dvasios Tėvynės labui.

Dideli darbai atliekami, didžios idėjos realizuojamos, tik kai pasiaukojimas yra ir užsibrėžtas tikslas siekiamas nežiūrint aukos didumo. Ne vien Vasario 16 Dienos minėjimo progomis prisiminti turim tą Nežinomą Lietuvį, kuris save pamiršta ir žūsta tėvynės meile degdamas, bet tą auką prisiminkime kas mėnesį, kas savaitę, kasdieną visur ir visados. Tada mūsų darbai bus našesni ir jie bus apvainikuoti didesniais pasisekimais.

Pastarųjų metų Lietuvių Tautos tragedija parodė, jog kiekvienas lietuvis, kokios profesijos jis bebūtų, yra dvasios milžinas, karžygys kovoje už Laisvės idealą, už Vasario 16 dienos idėjas ir priesaiką. Jis parodė, kad tokiam reikalui nereikia nei diplomų, nei titulų, nei turtų, tik gyvos lietuviškumo dvasios ir sąžiningumo savo pareigoms atlikti. Ji parodė, jog Lietuvių Tautos didžiausi priešai yra ne kas kitas, kaip tik tie, kurie netenka brangiausio lietuviui turto - lietuviškumo gyvybės dvasios ir tampa elgetomis lietuvybės atžvilgiu.

Kiekvienas gyvas pasaulyje lietuvis turi būti dvasios milžinas. Mes buvome pašaukti didelėms kančioms pakelti, būkime tad išrinkti ir dideliems darbams atlikti. Kiekvieno lietuvio gyslose teka mūsų karžygių kraujas, kiekvieno lietuvio širdyje dega Tėvynės meilės ugnis. Ta ugnis įveiks visas kliūtis mūsų laisvės kovoje ir sudegins visus vergijos pančius, kurie laiko surakinę mūsų laisvę.

MOKAM LAIDOTI, BET NEMOKAM GYVŲJŲ GERBTI

Gen. Grigaliùnas - Glovackis

Medellin'as, 14.3.1950

Gerb. Redaktoriau,

Mea culpa mea maxima culpa iki šiol negaliu pasirengti sukombinuoti bet kokį straipsnelį, nes, mat, užsiėmęs perrašinėjimu vadovėlio ispanų, ar kaip čia vadina, castellano "movos". Nors šita kalba labai turtinga, bet turi be galo, be krašto idijotismų, taip kad gresia pavojus tuos visus idijotismus nugalėjus pačiam tapti idijotu.

Artinasi šventos Velykos, negaliu pamiršti savo Belgijos bičiulių, tat tebùna leista man ir maniškiams kilnųjį Redaktorių pasveikinti su Jomis irpalinkėti visa tai, kas Tamstos iš Apvaizdos tikima, laukiama ir prašoma, kad keliantysis Išganytojas teiktųsi maloniai prikelti ir mùsų brangią Tėvynę ir mumis kiekvieną netik iš mùsų nuodėmių, bet ir vargų bei kančių.

Pas mus Medelline nieko ypatingo, tos pačios rietienos kaip ir kitur. Liùdna, bet tenka konstatuoti faktą, jog trùksta ir tai labai mums trùksta tarpusavės meilės, vienybės bei pagerbimo viens kito. Nesugyvenimas, viens prieš kitą nusistatymas tryška iš visur. 14 vas. palaidojome staiga širdies anginą nukeliavusį į aną pasaulį vieną iš pirmųjų 1919 m. kovų dalyvių p. J u o z ą K a l ė d ą (tėvą), yra kitas p. Juozas Kaléda - sùnus, inžinierius, dirba čia viename fabrike. Visi mes buvome kartu: 14 spalių 1949 m. išsiritome iš orlaivio Medellino aerodrome. Palaidojome su vainikais, su "movomis" etc. etc. Apskritai, mes mokame laidoti, mes tik nemokame gerbti ir myléti bei rùpintis gyvais, bet kam nors nuo šių svieto "marnasčių" atsipalaidavus mums negaila nei žodžių, nei komplimentų etc. etc. Taip buvo su Dr. Basanavičiumi, taip buvo su p. Saliamonu Banaičiu, taip buvo ir su eile kitų, taip bus ir su manimi.

Atšventėme 16 vas. Iškilmingos Šv. Mišios laiké mums sekm. 19 vas. kun. Kolumbietis ir pamokslą pasaké (ispaniškai) castellano "movoje" tėvas Tamašiùnas, tai kuris iškilmingo posėdžio metu t. p. savo pasveikinimą taré. Buvo suruoštas vakaras kolumbiečiams, nes jų buvo bene keturis ar penkis kart daugiau, negu lietuvių ir paskaita buvo irgi vieno kolumbiečio profesoriaus ispanų kalboje. Apskritai, čia viskas savotiška, tik vienos Šv. Mišios yra vienodos, o visa kita nepanašu visai į lietuvių pamaldumą bei savo religinių pareigų atlikimą. Anot tėvo Salduko · kiekvienas penktasis čiabuvių vagys; patyriau ir aš tai net ant savo kailio, kada turéjau nelaimės užmiršti Misijonierių bažnyčioje piniginę su 15 dol. Po didelių vargų atgavau savo piniginę su pasu ir laiškais, bet be dolerių, nors Vienuolyno vyresnysis ir žadéjo man juos atgauti, bet taip pažadais ir liko, nors jis ir suradėją bei jo tėvus pažįsta ir pas juos buvoja.

Taip ir žuvo mano juodai dienai gauti nuo dėdės ir nuo vieno mano buvusio valdinio doleriukai. Tebùna Dievui ant garbės! Šv. Antanas man grąžins nes aš nustojau jų Jam novenų kalbėdamas.

Pas mus lavonus laidoja žemėn, čia gi į mùrą įkiša penkiems metams, o po penkių metų išima liekanus, sudegina ir pelenus jei giminės nori, atiduoda. Tik turtingieji turi savo architektùrinius mauzoliejus. Kai kurie labai prabangiški - viršuje mačiau net įtaisytą baseiną su žuvytėmis, apačioje rùsys su padarytomis karstam vietomis. Be reikalo dar dedama į karstą, jei vargšą mirusį kiša į skylę mùro sienoje padarytą; geriau darytų kaip pav., žydai, kurie suvynioja į paklodę ir taip užmùrija; greičiau pavirsta į dulkes, negu karste, bet nenoriu čia tai sakyti, kad neįsižeistų "graboriai".

Labų dienų ir nuoširdùs sveikinimai visiems lietuviams, itin kariams. Teikitės priimti mano aukštos pagarbos pareiškimą. Tamstos nuolankusis servus.

V.G.

--..ooOOOoo..--

N o v e l ė

A U D R A

A d i s C i n z a s

(Pradžia 5 nr.)

Paskui pasilenkė ir sako jau tyliau: "Kad kiek bùtai didesnį - medinį gavęs". Čia abu linksmai nusijuokėm. - Bùt kojų nupiovę, tęsė Šiùra, bet, ačiù Dievui, nepriséjo. Apdovanojo, puskarininkiu pakėlė ir paleido namo. Grįžau su lazdom tuo pačiu keliu kuriuom dainuodamas išėjau. Apsiverkiau prie smùtkelio kaimo pakrašty. Taip graudu pasidarė, kad rods apkabint Rùpintojėlio kojas, prisiglausk ir verk lyg iš namų išvytas našlaitėlis. Paskui, matau, ateina kažkas ir rankose vaiką nešas. Pažinau manišką. Priėjo. Apkabino, pabučiavo ir sako: "Tai sugrįžai, Feliksai... Kas vakaras čia ateidavau prie Rùpintojėlio laukdama tavęs." Taigis, Mortel, sugrįžau... Pažiùrėjo į kryžių ant krùtinės, į akis ir pradėjo juoktis: "Matai, išėjo prociauninkas, o parėjo pulkauninkas. Va, sako, Feliksai, tu net nepažiùrai kaip Anelė jau didelė. Daugiau né žodžio apie tai, lyg nematytų kad aš su lazdom. Juokias vis ir apkabinus pasakoja kaip daug kas atsitiko per mano nebuvimo metą.

Nepažįstamasis norėjo pasakyt ką nors raminančio, bet susilaikė.

- Taigis, nesiraginк, tamsta, užkąsk... po minutės vėl pralinksmėjo Šiùra.- Neklausyk manęs seno plepiaus. Ką gi kitą beveiksi per ištisą dieną? Dirbt negaliu, tai ir nesimaišau šeimynai po kojų. Gal ir galėčiau kiek, bet dukté né iš vietos! Sėdėk sako, tėvuk ir skaityk laikraščius ar tupinėk apie savo bitutes

po sodą. Bus, girdi, kas ir be tavęs dirba. Tai taip ir tiniaujam su Praniuku." Šiùra paglostė berniuko plaukus, kuris merkiasi kaip katinas glausdamasis prie jo. - Kad ir ta dukté: pabaigė 6 klases ir né iš vietos. O tokia gabi ant mokslų buvo. Matai, tamsta, miré žmona. Vaikų daugiau neturėjom - Dievas taip jau panorėjo. Ukis, nors nedidelis 25 ha., bet po jos mirties viskas aukštyn kojom apvirto. Aš juk neaplakstysiu visur, neprižiùrėsiu kaip velioné, o vieni samdiniai... Taigis, dukté pasiémė šeimininkaut. Nekartą užtikdavau beverkiančią kur pasislėpus - taip sunku pasidarydavo. Buvo dar vaikas, o viskas ant jos pečių gulé. Ir padaré savo! Matysi, tévuk, sakydavo, nesiginčyk, aš iš knygų tvarkau ùkį ir koks jis greit atrodys! Šiandien sakau tamstai: tegu visiems Dievas taip duoda gyvent.

- Kiek metų turi dukté, paklausé šypsodamas nepažįstamasis.

- Dvidešimt keturi greit bus. Laikas jau piršlių laukti mano Amazonei, bet ji iš tolo purtosi. Laukianti kažkokio Jon Kichoto iš..." "La Mančos".

Nepažįstamasis nusijuoké:

- Jis niekada neatjos, šeimininke, nes yra miręs prieš 400 metų.

Jis prisitrauké įsidrąsinusį berniuką prie savęs.

- Našlaitis, pasaké Šiùra, supratęs jo klausiamą žvilgsnį. Ką gi dukté atsiémé jį iš prieglaudos kai motina miré pernai pavasarį. Geras vaikas. Gabus nepaprastai ir tylus.

Nepažįstamasis pakélé nuleistą vaiko galvutę į save. Žalsvuose vaiko akyse žibėjo ašaros ir jis sutrikęs nusigręžé į langą. Jis pabučiavo berniuką į kaktą ir pakilo.

- Gera čia, šeimininke, ir išeit nesinori, pasaké jis imdamas kuprinę.

- Taigis, Šiùra atsiduso pagalvojęs apie tai, kaip jis nuobodžiaus ligi grįš iš pievų dukté.

- Jeigu tamstai neskubu, pasilsékit dar. Tokiame karšty keliaut...

- Tikrai, skubét néra kur, nepažįstamasis susimąstęs žiùrėjo pro langą. - Eini žmogus ir pats nežinai kur: lyg veja kažkas per tas žaliuojančias lygumas. Gal trokšti žmogus surast, ką esi praradęs... Kas gali žinot?..

Šiùra stebėjo tą jau sidabruojančiais smilkiniais staigaus liùdesio apimtą vyrą, niekaip negalédamas jo suprast. Kas neramaus gali jame bùt ir ko jis jieško? Visokių yra ir visokių reikia.

- Laikas eit, taré nepažįstamasis, spausdamas senio ranką. - Pinigų neturiu, šeimininke, ir atsilygint negalésiu.

- Vai, Dieve, kas gi prašo? - net užsigavo Šiùra, bet nepažįstamasis jau buvo prie durų. Suvélé berniuko plaukus ir išėjo. Šiùra išėjo paskui ir maté kaip jis, pasižiùrėjęs į vakaruos atslenkantį debesį. Vilkdamas kojas nuéjo dulkančiu vieškeliu. Šiùra pasirémé ant vartų ir nulydédamas akimis panykstantį ir pasirodantį tarp krùmų pakeleivį, pasaké šalia stovinčiam berniukui:

- Visokių žmonių yra, Pranuk. Mokytas nors nesisako, kaip varguolis su maišu ant pečių jieško kažko pamesto, išplėšto.

- Ar jis namų neturi, dėdė? - vaikas pakėlė į jį susimąsčiusį veidelį.

- Aš manau, kad turi, Pranuk. Tik tuose namuose kažkas negero; kažkas širdžiai ramumo neduoda.

Iš pievų matėsi smagia risčia grįžtą šienpjoviai, pabūgę artėjančios audros. Šiūra paleido nuo grandinės šunį ir, pažiūrėjęs į stipréjančio vėjo blaškomas liepas pasiremdamas Pranuku, grįžo vidun.

(Bus daugiau)

--..ooOOOoo..--

UŽMIRŠTIEJI NEBUS UŽMIRŠTI

Šv. Tėvas priėmė JAV parlamento atstovus, atvykusius Europon ištirti DP Problemos ir jieškoti priemonių pagreitinti jų emigraciją.

Parlamento atstovų grupė lydima p. Franklin C. Gowen, ypatingojo ambasadoriaus Myron C. Taylor asistento, susidėjo iš šių Atstovų Rūmų narių: Francis E. Walter, pirmininkas (Pennsylvanija), William T. Byrne (New-York), Michael A. Feighan (Ohio), Chauncey W. Reed (Illinois), Frank Fellows (Maine), James Murphy (New-York), Kenneth B. Keating (New-York) ir p. Carusi, Jungtinių Valstybių DP Komisijos pirmininkas.

Šv. Tėvas kreipėsi į juos anglų kalba pabrėždamas visų pastangų, siekiančių padėti tiems vargo ištiktiesiems, svarbą ir jų darbo reikšmę. Popiežius aiškiai sakė: "Toji taikos meto stovyklų žaizda, kur uždaryti nekalti broliai ir sesers niekais praleidžia savo gyvenimą, ir žiauri padėtis milijonų būtybių, kurios turi girdėti, kaip juos vadina pasibaisėtinu " t r e m t i n i ų " vardu, nėra vien tik paprastas motyvas nusižeminti ir apgailestauti. Tai yra daugiau negu skaudi problema, reikalaujanti krikščioniškos užuojautos. Jūs patys galėjote matyti ir spręsti: šiuo momentu tų jų, kurie vadinami "išvietintaisiais asmenimis" - DP, kenčiami vargai šaukiasi smarkiau, negu kada nors, bendro, skubaus ir atsakomingo veikimo".

Pasidžiaugęs gera valia ir rimtomis pastangomis tiek atskirų asmenų, parūpinusių ir butą ir darbą, tiek įvairių organizacijų, teikiančių visokeriopą pagalbą, šv. Tėvas ragina tame darbe ištverti iki galo: "Be abejo, ruošiant įstatymus ir juos vykdant tokiame sudėtingame ir jautriame reikale, būna gal būt neišvengiamai su tuo susiję nepatogumai, netikslumai, trukdymai. Bet visa gera, kas iki šiol suteikta dešimtims tūkstančių asmenų, turi duoti jums netrukus ateisiančios galutinės pergalės viltį ir jumyse sustiprinti pasiryžimą budėti, kad pasibaisėtinas žmogaus apleidimo vaizdas būtų ištrintas iš žmonijos sąžinės. Ir Mes turime tą pačią viltį ir tą patį pasiryžimą, ir džiaugiamės, galėdami tai jums pareikšti. "

Pagaliau popiežius ragina nedelsti: "Atidėjimas dar ilgesniam laikui tremtinių problemos išrišimo arba perdėto atsargumo rodymas neša su savimi pavojų politiniame, ekonominiame ir socijaliniame gyvenime. Bet, kad ir kaip tikri bei sunkūs jie būtų,

tie pavojai yra antraeilis dalykas; jie yra kitko paséka. Mùsų didžiausias baimingas rùpestis - ir Mes esame tikri, kad ir jùs tą pat jaučiate širdies gilumoje - tai sprendimas, kurį duos istorija ir istorijos Viešpats dél pareigos išpildymo, kurią turi atlikti žmonés vieni kitiems ir tautos tarpusavy: rodyti pagarbą paties Dievo paveikslui silpnuose ir labiausiai užmirštuose Jo vaikuose".

--..ooOOOoo..--

B U S B A K T E R I N I S K A R A S ?

Kiek milijardų bakterijų reikétų paleisti apkrétimui tam tikro ploto? Grynai matematiškai klausimo negalima atsakyti. Vis daugiau mokslininkų priima teoriją, kad masiné infekcija tik tada gali bùti, kai viename m^3 oro randasi apie 100 dar kenksmingų bakterijų.

Patys ligos sukéléjai yra labai įdomios gyvos bùtybés. Kelyje nuo laboratorijos iki bakterinés bombos ir nuo léktuvo iki žemés žùna mažiausia 90 %. Taigi turétų bùti mažiausiai 10 kartų daugiau paleista kaip tikrovéje yra reikalinga kiekvieno kùbinio metro plote 100-to bakterijų išlikimui. Taigi, 864 milijonams m^3 oro, reikalinga maždaug 864 milijardai bakterijų. Bakterijologas nurodo, kad tam keletas bakterijų negali turéti įtakos, reikalinga masiné infekcija. Aišku, teoriškai pakanka vienos vienintélés baktérijos, bet praktiškai dalykas atrodo visai kitaip. Ant popierio yra labai lengva bakterinį karą išspręsti, kadangi ligos sukéléjai labai greit dauginasi. Minimalinis laikas 30 min., vidutinis - 2 val. Be to, reikalinga palanki temperatùra, maitinimas ir apsauga nuo kitų kenksmingų įtakų.

Bakterijos galima auginti ir laboratorijose. Bakterijų gemalai, palyginti, labai greit žùna; ar dél maitinimo trùkumo ar dél jų pačių medžiagos keitimosi, ar dél užnuodijimo mirusiomis bakterijomis. Choleros dirbtinis auginimas, kuris po 12 val. augimo 40 milijardų gemalų turi, po 36 val. terodo tik vieną ketvirtadalį milij. apkrečiamų mikroorganizmų.

Didžiausias sunkenybes sudaro pernešimas ligų sukéléjų priešui. Viename "American of Scientific Workes" memorandume "Jungtinéms Tautoms" kalbama apie bakterinę bombą, kurios veiklumas turi pralenkti atominę bombą. Bet visas dalykas atrodo gana fantastiškai. Kas jau dešimtmečius su bakterijomis dirbo ir jųjų gyvenimo reikalavimus pažįsta, yra skeptikas. Daugybé ligų sukéléjų reikalauja nuolatinio angliarùkšties tiekimo, pakankamo maitinimo ir labai jautriai sureguliuotos temperatùros; sukrétimas, spaudimo skirtumas, karštis bombos sprogimo atveju gali visas perdaug jautrias gyvybes sunaikinti.

Bakteriné bomba negali apkrésti oro vienodai ir lygiai. Ji išmeta ligos sukéléjus su begaliniu smarkumu tam tikroje aplinkoje, į namus, mùrus, gatves, į visų rùšių daiktus. Bakterijos tuo atsiduria prieš saulę, kuri jas žudo; o lietus jas nuplukdo tolyn, dulkés išdžiovina.

Prancùzų bijologai kalbėjo apie apsėjimą priešo krašto bakterijomis iš léktuvo, kurie žemai skristų. Tai būtų jau beveik galimybės srity, tačiau labai keblu įvykdyti. Stipriai debesuotas oras geriausia sąlyga ir galimybė pasisekimui. Oro drėgnumas apsaugotų gemalélius nuo išdžiùvimo, o debesų storumas nuo ultravioletinių spindulių. Be to, bakterijos nekrinta tuojau ant žemės, bet pasilieka ilgesniam laikui ore. Taigi, debesuotame ore taip pat apsaugoma nuo vėjo, kuris jas greit išsklaido ir sunaikina.

Tačiau labai retai šie metereologiniai reikalavimai yra pasiekiami. Kas gali numatyti bùsiant toj dienoj storus debesis priešo žeméje? Kai kurie kraštai nepažįsta jų visai. Be to, galima apsigynimo priemonėmis bakterijų puolimą sekmingai atremti. Pačiam užpuolikui atsistoja infekcijos pavojus savo teritorijoj.

Visiškai atmestina yra mintis, kad raketiniai sviediniai gali bùti bakterijų pernešéjais. Dauguma bakterijų žùsta prie 52-55 laispnių, o ir atspariausios sporos žùna prie 100-110 laipsnių.

Normaliam gyvenime reikalingi šie veiksniai sukelti apkrečiamai ligai: masyvios infekcijos (50-500 ligos sukėlėjų) ir palankios dirvos: nuovargis, nušalimas, vitaminų stoka, alkis ir jėgų netekimas. Puolimas turi bùti gana didelis, o apsigynimas nepa-kankamas. Be to, tam tikroms ligoms pasilieka nuolatinis atsparumas visam gyvenimui, jei jis pirmiau vienąkart buvo apkréstas: taip vad. immunitetas. Jis gali bùti įgautas normaliai arba dirbtiniu bùdu: išvirkštimu, kuris, pav., nuo démétosios šiltinės ir maro apsaugo.

Bakterinio karo veikimo laipsnis labai priklauso nuo to, ar pavyks žmonių atsparumą prieš tai badu ir skurdu susilpninti ir ligos sukėlėjus padidinti. Istorijoje visuomet prieš tai eidavo badas.

Galiausiai ar néra kito kelio sékmingam masinés infekcijos įvykdymui? Gaila, šis klausimas turi bùti atsakytas teigiamai, nurodant į "penktąją koloną", kuri gali bùti sudaryta iš keleto bijologų, technikų ir tam tikro skaičiaus miesto darbininkų, svetimai jėgai parsidavusių ir pajungtų slaptai organizacijai. Jie galėtų nepastebimai choleros bacilomis vandentiekį, šviežias daržoves, vaisius šiltinės, o pieną ir mésą kitomis bakterijomis apnuodyti.

Nusikaltéliškoji "penktoji kolona" galėtų išvirkštimais apsisaugoti. Tačiau kaip ten bebùtų, baisus bakterinis karas ateinančiam pasaulio gaisre dėl suminėtų sunkenybių sunkiai panaudojamas, ir bet koks baiminimasis nepagrįstas.

--..ooOOOoo..--

Kartą, Pietų Afrikoje traukiniu važiuoja viena ponia ir prieš ją amerikiečių kareivis atsisédęs kramto be sustojimo gumą. Moteris kurį laiką šypsosi, pažiùri į kareivį ir vėl šypsosi. Po kiek laiko pasilenkus taria kareiviui:

- Labai gražu iš jùsų pusės visą laiką kalbėti, bet žinokite, aš esu kurčia.

KAIP JUOKIESI - TOKS ESI.

K . J . Dėdinas

Visiems žinomas priežodis: "iš ko kvailą pažinsi, jei ne iš kalbos", arba vėl "nusapatavo kaip nuo tilto į lankas." Reikia bùti bent kiek apsukresniam ir tuoj matai su kuo kalbi, koks jis žmogus. Nemažiau galima žmogų pažinti iš jo juoko. Juokas tai, tarsi, sielos veidrodis, parodęs žmogaus vidų.

Yra visaip besijuokiančių žmonių: vieni spindi giedria šypsena, linksmu ramumu, kiti pilvą susiėmę klega, juokais netveria. Labai gerai, kad žmogus linksmas, nepaniuręs; žmonės sako - juoktis sveika. Linksmumas gydo daug ligų.

Žmonės juokiasi paprastai penkiais balsiais, sujungtais su kitokiais garsais. Iš to jau galima daug apie besijuokiantį pasakyti. Tik pažiùrėkit ir įsitikinsite.

1. Kas juokiasi c h a , c h a , c h a !..

Šis juokas paprastai parodo žmogų, neturintį rùpesčių, užsibrėžusį ir sąmoningai, apgalvotai siekiantį kokio nors tikslo, truputį išdidų. Tokie žmonės dažniausiai linksmos prigimties, pagarbiai galvoją, vikrùs, atviraširdžiai, kai kada pasigirti mėgstą.

Dažnai nejučiom ištariam a, a, a, kai esam ką nors supratę, sužinoję ką daryti. Dar "cha-cha" juokas parodo, kad toks žmogus neturi baimės. Taigi, jei kas jus pradės plùsti, bartis pradėkite "cha cha" juoktis ir pamatysite, kad jo nebijote.

2. Kas juokiasi c h e , c h e , c h e ...

Tai paniekinimo, pašiepimo, įžùlumo išraiška. Taip besijuokiąs jaučiasi saugus, bet nori kitą pašiepti, įkąsti. Toks yra save aukščiau už kitus statąs, įsivaizdinęs, pikto džiaugsmo perimtas.

3. Kas juokiasi c h i , c h i , c h i ...

Dažniausiai čia yra kikenimas. Kutenant taip juokiamasi. Tai prislopinto ir slapto džiaugsmo išraiška. Tokie žmonės daugiausia drovùs, santùrùs, kartais linksmi, bet ir jautrùs. Taip vaikai ir moterys juokiasi besidrovėdami kitiems savo jausmus atverti. Kai smarkiai kutenama, šis juokas virsta meknojančiu kikenimu.

Šitaip dar juokiasi, kas svetimom nelaimėm džiaugiasi, kas yra pavydus, na ir senos bobutės, atseit, "pantaplinis paštas". Čia reikia atsargiai apie žmogų spręsti, kad nesuklystum: reikia žinoti, ar bent numanyti visa to žmogaus apsiėjimą. Linksmos mergaitės burnoj visai kitaip skambės kikenimas, negu senutės, aptauškėjusios savo kaimynus.

4. Kas juokiasi c h o , c h o , c h o ...

Tai nustebimo išraiška. Besistebėdamas ùkininkas tik "cho cho" juokiasi.

Šiaip toks juokas išreiškia pajuoką, įžùlumą, pasityčiojimą. Tik įsižiùrėkite į vaikų pulkę, pajuokiančių suaugusį, visi: - "cho, cho, cho, matai koks jis ponas-" pašiepdami tyčiojas, kol kas neįkerta į kelnes.

5. Kas juokiasi c h u , c h u , c h u ...

Tai baimės ir nusigandimo pasireiškimas. Norint išgąsdinti vaikus tereikia tik u-u-u garsu ùbauti. Juk visokie vaiduokliai panašiai

stùgauja. Visuomet taip juokiasi prietaringi žmonés.

Juoko skambesys keičiasi pagal nuotaiką. Tas pats žmogus gali sugebéti visais balsiais juoktis, bet vienas jų yra jam bùdingiausias. Sveiki ir gerai besijaučią paprastai garsiau juokiasi, negu ligoniai. Todél iš juoko stiprumo ir garsumo galima atspéti žmogaus nuotaiką ir sveikatos bùklę.

Jùs žinote, kad skirtumas yra tarp šypsenos ir juoko. Šypsena tai veido paruošimas juokui. Juoko yra keletas rùšių. Be abejonés esate pastebéję, kad žmogus kitaip juokiasi atsiradęs keblioj padétyje, arba norédamas geresniu pasirodyti. Toks juokas neina iš širdies, jis yra dirbtinis, veidas nesmagios padéties iškreiptas, ypatingai pakelti veidai paakiuose.

Jums teko bùti prie bendro stalo ir vaišinantis ką nors kalbéti. Kartais tarp visų yra kažkokia nemaloni tuštuma. Sakoma, kalba nesiriša. Bandoma juoktis. Šiek tiek nuotaika atsitaiso. Ir čia néra normalus juokas, bet prisiverstas norint kitam malonų veidelį parodyti, nors širdy gali visai kita bùti.

Juokas - Dievo dovana, nemažesné kaip sveikata. Juokas - lyg gyvenimo sultys, lyg saulutés spinduliai pro debesis. Kaip visiems malonùs besijuokią žmonés.

O žinote ką daro Japonas nelaimés pritrékštas? Kai nelieka jokios gražesnés vilties, viskas juoda aplinkui, jis pradeda juokauti. Kitas tokioj padéty imtų verkšlenti, sunkų gyvenimą keiksnoti. Čia kaip tik tektų mums pasimokyti. Daugiau juoko vietoj dùsavimo! Nusiminimas vistiek nieko nepadés, o juokas nors palengvina širdį. Juoku pergalékime piktumus ir skausmą..

--..ooOOOoo..--

IŠ PASIKALBEJIMO SU STALINU

Gen. W. Bedell-Smith

Į šį pareiškimą Stalinas kreipé, matyt, daug démesio, nes laikas nuo laiko žvelgé į mane, žaidé su raudonu pieštuku, piešé ant popierio keletą figūrų, kurios man rodési panašios į kreivas širdis su klaustuku viduryje.

"Mes pageidaujame, tęsiau toliau, turéti aiškius įrodymus, kad Sovietų Sąjunga nori remti Jungtinių Tautų principus".

Prezidentas buvo man pavedęs pasakyti Stalinui, kad tiek jis, tiek Sekretorius Byrnas tikį Stalino žodžiu, ir kad Amerikiečių tauta turi vilties, kad ateities įvykių plétoté patvirtinsianti šį pasitikéjimą. Tačiau, iš kitos pusés, bùtų klaidinga manyti, kad Jungtinés Valstybés iš principo laikosi taikos ir, perdaug pasitikédamos saugumu pasaulyje, parodytų ženklų išvidinio pasidalinimo, silpnumo ar nenoro, kada tai bùtų reikalinga, imtis savo atsakomybés. Jei kada nuspręsime, kad stovime prieš užpuolimą ant kokios nors valstybés dalies, valstybés ar valstybių grupés, tai tuo pačiu bùdu reaguosime, kaip ir anksčiau tai visad daréme.

S t a l i n a s k a l t i n a

Po trumpo sustojimo Stalinas paklausė, ar baigiau kalbėti. Tai patvirtinus, jis pradėjo atsakyti tyliu, maloniu ir tęsiamu tonu. Jis pririnko visą galybę kaltinimų Jungtinių Valstybių adresu, įskaitant tvirtinimą, kad Jungtinės Valstybės su Anglija sąmokslaujančios prieš Rusiją.

Plačiai kalbėjo apie Irano žibalo klausimą, karčiai paminėjo faktą, kad Jungtinės Valstybės Irano skundui davė pirmenybę ir atmetė Gromyko pasiūlymą nutęsti šio skundo svarstymą. Taip pat pabrėžė žibalo šaltinių svarbumą Sov. Sąjungai ir tvirtino, kad Anglija ir Amerika jiems specijaliai trukdo kelią prie jų.

Jūs negalite suprasti padėties, liečiančios Irano žibalą. Mūsų Baku žibalo laukai tęsiasi iki Irano ir yra lengvai pažeidžiami. Pagal Beriją, MVD viršininką, sabotuotojas gali tik su viena dektuką dėžute mums pridaryti daug nuostolių, o mes jokiu būdu nesame linkę lengvai statyti pavojun savo žibalo aprūpinimą. Sąryšyje su baime dėl Rusijos užpuolimo ant savo kaimynų pabrėžė Stalinas, kad neturėjęs intencijos užimti Balkanų valstybių. Bet jei ir turėtume tą norą, tai vistiek neitų lengvai, kadangi Balkanų valstybės perdaug yra pasiryžusios išlaikyti savo suverenitetą.

Stalinas buvo piktas dėl Čerčilio kalbos Fultone apie "geležinę uždangą", kurią jis pavadino neatsakingu užpuolimu ant Sov. Sąjungos, ir kuri, jei būtų buvusi nukreipta prieš Jungtines Valstybes, nebūtų buvusi leista Rusijoje. Tačiau Rusija nėra kvaila, sakė Stalinas, ir mes mokame savo draugus atskirti gana aiškiai nuo galingų priešų.

- "Ar iš tikrųjų tikite, kad Jungtinės Valstybės ir Anglija daro sąmokslą paklupdyti Rusiją ant kelių?"

- "Da", - atsakė Stalinas.

Tai yra visiškai netiesa, užtikrinau maršalą. Aš asmeniškai pažįstu Čerčilį, nes tam tikra prasme dirbau jo vadovybėje kaip štabo ryšio karininkas. Jis yra žmogus, toli pramatąs tarptautiniuose dalykuose, bet niekada nedrįsčiau tvirtinti, kad jis būtų karo kurstytojas. Nesu čia, kad patvirtinčiau jo kalbos teisingumą ar klaidingumą, tačiau turiu pripažinti, kad tai buvo atspindys tos baimės, kuri viešpatauja tiek Anglijoje, tiek Amerikoje dėl Rusijos paslaptingo elgesio. Ir, jei mes amerikiečiai Jungtinių Tautų susirinkime ar Saugumo Taryboje stovėjome šalia Anglijos, tai todėl, kad jautėme, jog tam mus teisingumas įpareigoja.

" N e d a u g t o l i a u "

Gerai, visa, ką Jūs sakėte, yra svarbu ir duoda drąsos, taip vedžiau prie galo, tik į mano pirmąjį klausimą: "Kaip toli Sov. Sąjunga nori eiti?" dar nesate atsakę.

Stalinas tuoj pat pažvelgė į mane ir saké:

- Nedaug ką toliau eisime.

- Ką reiškia tas "nedaug", gal būt tai turi ryšio su Turkija?

- Aš užtikrinau prezidentą Trumaną ir viešai pareiškiau, kad nemanome pulti Turkijos. Tačiau Turkija yra silpna ir mes puikiai

žinome, kad sąsiauriams gali būti uždėta svetima kontrolė, kurią Turija negalės apginti. Mes esame geruose santykiuose su Turkijos vyriausybe ir todėl paprašėme ją bazės Dardaneliuose. Tai téra tik saugumo priemonė".

- Tačiau mano vyriausybė mano, kad kaip tik šis klausimas turi būti Jungtinių Tautų svarstomas. Šis organas gali garantuoti saugumą taip pat ir Rusijai, neužpuolus nei Turkijos.

Tuo momentu mūsų pasikalbėjimas buvo užtrukęs jau dvi valandas. Padariau svarbesnių savo kalbos punktų santrauką, dar kartą išreiškiau mūsų pageidavimą prieiti prie tvirtesnių santykių ir geresnio susipratimo, kas pagal mūsų nuomonę, turi didžiausios svarbos pasaulio taikai.

- Sustiprinkit savo pastangas, taré užbaigdamas Stalinas. Aš jums padėsiu ir visad esu pasiruošęs patarnauti. Neturime išsigąsti dėl skirtumo sanprotavime ir argumentuose, kurie pasitaiko šeimoje, nes su kantrybe ir gera valia galima pašalinti šiuos skirtumus.

Tai buvo mūsų pirmojo susitikimo galas.

(Bus daugiau)

--..ooOOOoo..--

LIKVIDUOTA SOVIETINĖ ŽMOGVAGIŲ GAUJA

V. B.

Belaukiant taikos sutarties projekto su Austrija, dėl ko niekad negali susitarti keturių valstybių atstovai, spauda rodo didėjančio susidomėjimo Austriją liečiančiais klausimais.

Pastaruoju laiku amerikonų policija likvidavo skaitlingą ir plačiai veikusią gaują, grobusią tariamuosius sovietinius piliečius gyvenančius privačiai, o dažnai net ir iš DP stovyklų.

Tai gaujai vadovavo Sovietų štabo specijalus skyrius su viršininku sovietiniu pulkininku sovietiniu pulkininku Karandašovu ir jo padėjėju majoru Machovu.

Bet dar įdomesnis dalykas, tai Sovietų štabo atsiskaitymo būdas su savo "idėjiniais" talkininkais. Jis būdingas mūsų laikams. Gaujos vadai už kiekvieną į Sovietinį štabą atgabentą asmenį gaudavo leidimą vienam ménesiui verstis kontrabanda amerikoniškomis cigarėtėmis. Turint tokios garbingos sovietinės įstaigos leidimą, Austrijos policijos ir teismų jau nebuvo ko bijoti.

Nors Austrija visų keturių pripažinta nepriklausoma, turi savo vyriausybę, bet sovietiniam sauvaliavimui ribų néra. Visa kas tik jiems patiko buvo paskelbta "nacių" turtu ir dėl to jie kaip "išvaduotojai" tuojau pasisavino fabrikus, dvarus, žibalo versmes ir t. t. Fabrikų mašinas išmontavę išvežė į Rusiją, tą patį padaré ir su žemės ūkio inventoriumi. Bet nežiūrint sovietinių išradėjų viso sumanumo, žemei išmontuoti būdo dar nesurado, todėl su ja pasielgé parpasčiau: ji išnuomuota tiems patiems austrams.

Bet paskutiniu laiku austrų vyriausybės ir visuomenės sluogsniuose jaučiama nuotaikos pageréjimas. Priežastis: rusų kilnus duosnumas. Sovietai pažadėjo, kad pasirašius taikos sutartį austrijos vyriausybė galés iš rusų tas žemes išpirkti!!!

Per vieną Sąjungininkų kontrolinės komisijos posėdį Austrijos Ministeris Pirmininkas Figl kreipėsi su prašymu leisti Austrijos policijai pavartoti ginklus prieš siaučiančius krašte piktadarius sąjungininkų kariškose uniformose. Prancùzijos, Anglijos ir J.V. atstovai sutiko be jokio svyravimo, bet leidimo ponas Figl nesusilaukė, nes užprotestavo Sovietų atstovas generolas Želtov.

Jo nuomone tai tik anų valstybių atstovai kalti, kad Austrijos vyriausybė turi dar drąsos kreiptis su tokiais "antidemokratiškais" prašymais.

---..ooOOOoo..---

KNYGOS IR LAIKRAŠČIAI

K. P e l é k i s , GENOCIDE, LITHUANIAS THREEFOLD TRAGEDY. Išleista Vokietijoj Rumšaičio ("Venta") 1949 m. 286 psl.

Lietuva tyliai neša sovietinį jungą. Jos žmonės tremiami į Sibirą, o drąsesnieji eina į partizanus. Apie šią Lietuvos tragediją pasaulis ikišiol mažai težino. Tremtiniai, atsidùrę Vakaruose, kaip mokėdami kalba žmonėms apie savo Tėvynę. To betgi permaža. Pasauliui reikia šaukte šaukti apie tai, kas dedasi Lietuvoje. Bùdami laisvi, turime nepagailėti pastangų stipriau šùktelti viešojon opinijon.

Didelį darbą toj srity atliko K. Pelékis su Rumšaičiu, išleidę veikalą apie paskutinių metų įvykius Lietuvoj. Veikalas turi 286 psl., apie 100 retų vaizdų, dokumentų ištraukų, kurie labai įtikinamai liudija apie Lietuvos kovas. Užsienis ypač domėsis Lietuvos dabartiniu pasipriešinimu prieš sovietinius pavergėjus. Veikalas išleistas anglų k. ir turėtų visur pasklisti kuoplačiausiai. Tautiečiai turėtų jį pirkti ir kaip dovaną įteikti įtakingesniem užsieniečiam. Belgijoj jis kainuoja 140 fr. Kreiptis: Mr. J. Sadauskas, 75, Paire du Horloz, Tilleur-lez-Liége.

A I D A I . - Ménesinis kultùros žurnalas 1950 m. Nr.1 - Iš Vokietijos šis žurnalas persikėlė į JAV ir perėjo į naujas rankas. Redaktorium tapo rašytojas A. Vaičiulaitis. Jo redaguotas 1 nr. yra gana lengvai prieinamas plačiai publikai, ir kiekvienas bent kiek prasilavinęs nenusivils paėmęs žurnalą į rankas. "Aidai" telkia geriausias lietuvių galvas, ir tenka tik linkėti, kad visa lietuviškoji visuomenė burtųsi apie jas. Pren. kaina metams 6 dol. (306 fr.). Galima užsisakyti paštuose: "Aidai", Kennebunk Port, Maine, U.S.A.

L A I K A S . - Lietuvių dvi savaitraštis, Vyr. red. Dr. P.Brazys. Buvęs ménraštis tapo dvisavaitraščiu didelio formato, 8 psl. Duoda daug aktualios medžiagos iš įvairių gyvenimo sričių. Tuo bùdu P. Amerika susilaukė tikrai lietuviško ir sumaniai redaguojamo laikraščio. Kaina metams 2 dol. Adr. "Laikas", Mendoza 2280, Avellaneda, Buenos Aires, Argentina.

PAS MUS

K n y g ų p l a t i n i m o v a j u s . - Pradėtas knygų platinimas tęsiamas toliau. Ikišiol išplatinta virš šimto įvairių knygų. Kai kurie knygos mylėtojai yra paėmę visų rūšių knygų po vieną tuo būdu sudarydami savo knygynėlius. Daugumas mėgsta grožinę literatūrą, kurią skaitydami atsigaivina po sunkaus fizinio darbo. Tėvai domisi vaikų literatūra ir ima vaikams skirtas knygas, kad turėtų iš ko lietuviškai mokyti. Knygų platinimu rūpinasi LBB Centro kultūrinis skyrius.

B A L F ' o d r a b u ž i a i . - Girdėti, kad Belgiją pasiekė keliolika dėvėtų drabužių siuntų. Kai kurie ta dovana pasinaudojo ir yra dėkingi siuntėjams, daugumas betgi pageidauja, kad tokios siuntos ateity būtų nukreipiamos į kitus kraštus, kur tremtiniai tokios paramos yra labiau reikalingi. Liėge apyl. minėtos siuntos drabužiai buvo sušelpta viena italų šeima, kurios tėvas žuvo kasykloj palikęs našlę su 5 vaikais.

R e n g i a s i e m i g r u o t i . - Keletas tautiečių vargais negalais gavo emigracijai reikalingus dokumentus ir taisosi kelionei į Kanadą: Stepas Paulauskas su šeima, Gegeckų šeima, Visockiai, Cipkūnas, Venckaitis, į Argentiną ruošiasi: J. Sadauskas su šeima ir J. Kumpis.

S u s i r ū p i n ę n a u j u D P į s t a t y m u . - Naujasis DP įstatymas tebėra užkliuvęs JAV senate. Atstovų rūmai jį yra priėmę, reikia dar senato sutikimo. Naujame įstatyme nematyti paragrafo, pagal kurį galėtų imigruoti į JAV ir Belgijos lietuviai. Jie gali naudotis tiktai Lietuvos kvota, kuri per metus siekia 386 asmenis. Atstovų rūmai buvo sutikę nurašyti nuo tos kvotos tik 25 %, bet senatas laikosi senos normos - 50 %. Tuo būdu ne Vokietijoj, Austrijoj ir Italijoj atsidūrę lietuviai galės pasinaudoti tik puse kvotos (193 asm. per metus). Numatoma, kad naujų įstatymų galės pasinaudoti klaipėdiečiai ir kiti Maž. Lietuvos lietuviai, taip pat dalis repatrijantų.

KNYGOS IR LAIKRAŠČIAI

E G L U T E . - Pagaliau ir mažieji lietuviukai susilaukė laikraščio - ménraščio, kurį redaguoja garsusis Bern. Brazdžionis - Vytė Nemunėlis, leidžia Liet. Kultūros Institutas. Kaina - 3,5 dol. Adr. B.BRazdžionis, 107, Concord St. Lawrence, Mass. U.S.A.

V Y T I S . - Akademinio Skautų Sąjūdžio laikraštis. Nr. 3 (19). Tai Vokietijoj leižiamas (rotatorium) ir Br. Kviklio redaguojamas laikraštis, kuris jungia išblaškytus skautus-akademikus. Jo 3 nr. skirtas religinėms problemoms ir Šv. Kazimierui.

N o v e l i ų k o n k u r s a s . - "G.Š." Red. gautas pranešimas, kad dienraštis "Draugas" skelbia novelių konkursą. Skiriamos dvi premijos - 75 dol. ir 50 dol. Novelė turi būti neilgesnė kaip kelių ar keliolikos psl. (mašinėle). Tema pasirenkama laisvai. Autoriai pasirašo slapyvarde, o atskirame uždarame voke įdeda tikrąją pavardę. Terminas 1950 m. birželio 1 d. Siųsti: Lit. Konkurso Kom., "Draugas" 2334 S. Oakley Ave, Chicago 8, Ill. U.S.A.

L i e ž o š a c h m a t i n i n k ų s u s i t i k i m a s. Kovo 19 d. "Concordia" kavinėj p. Sadausko iniciatyva įvyko šachmatininkų subuvimas - turnyras. Neturint pakankamai laiko, turnyro nebuvo įmanoma užbaigt, todėl sekančius lošimus buvo numatyta nukelt į balandžio 2-ą. Dabartiniai resultatai yra tokie: Maculevičius - Dulkė 1-0, Gudaitis-Cinzas 1-1, Cinzas-Maculevičius 1-0.

Galutiniai resultatai meistro vardui išryškinti paaiškės sekančiam susitikime.

Šachmatininkai reiškia padėką p.Sadauskui, kurio dėka susitikimas praėjo sklandžiai ir tvarkingai. Dalyvaujančių tarpe buvo matyti, be aukščiau minėtų, Viskantas, Žolpys, Gegeckas, Kumpis, Visockis ir kt. Tikimasi, dar atsiras ir daugiau mėgėjų. (E.C.)

P a n a i k i n a m i p a s a i . - Nuo Š.m. bal.1 d. panaikinami pasai tarp Olandijos, Belgijos ir Liuksemburgo. Nuo šiol belgai ir liuksemburgiečiai gali važiuoti į Olandiją su paprastu asmens liudijimu (carte d'identité). Deja, šie nauji nuostatai neliečia svetimšalių, ir jiems tebereikia vargti su pasais ir su vizom. Kada gi pagaliau Vak. Europa bus laisvai prieinama ir svetimšaliams?

I R O p o s é d ž i a i . - Genevoj tebevyksta posėdžiai, kur, manoma, bus paliesti ir lietuvių reikalai Belgijoj. Vieno posėdžio metu buvo pagerbtas a.a. p. M. Schneider'is, buvęs Belgijos vyriausybės įgaliotiniu tremtinių reikalams. Dabar tas pareigas eina p. Leemans.

N o r i m a p r i i m t i D P s e n e l i ų . - Tėvas Pire savo veiklą DP seneliams padėti tęsia toliau. Yra sudarytas globos komitetas, kurio garbės pirmininkais yra vysk. Kerkhofs ir užs. r. min. Van Zeeland'as. Komitetui yra pasiūlyta keletas namų; trūksta baldų ir kitų reikmenų. Pasibaigus IRO veiklai manoma priimti pradžiai mažą skaičių DP senelių, o paskui pristatyti biudžetą JTO. Šį sąjūdį stengiamasi išplėsti visose Vak. Europos šalyse.

R i n k i m a i į į m o n i ų t a r y b a s . - Įmonių rinkimai tebevyksta visoj Belgijoj, kur yra virš 200 darbininkų. Vėliau bus organizuojami rinkimai mažesnėse įmonėse. Rinkimų tikslas yra išrinkti atstovus į įmonių tarybas, kurias sudarys: savininkų, tarnautojų ir darbininkų atstovai. Šios tarybos tvarkys visus įmonių reikalus. Tuo būdu darbininkai per savo atstovus dalyvaus įmonių valdyme. Ikišiol žinomi rezultatai 678 įmonių: socijalistai-komunistai pravedė 2842 atstovus, krikšč. organizacijos (CSC) 1887, liberalai 71. Provincijų ligšioliniai rezultatai taip

atrodo: Liége 15 tarybų - 109 socijalistų-komunistų atstovai, krikšč. org. 32; Charleroi 20 tarybų - 151 soc.-komunistų, 48 krikšč. org.; Borinage 9 tarybos - 84 soc.-kom., 27 kr. org.; Campine 8 tar., 56 soc.-kom., 77 kr. org. Gossono kasyklose, kur dirba grupė lietuvių, soc.-kom. pravedė 8, kr. org. 4 atstovus.

A t l y g i n i m a s u ž d a r b ą š v e n t a d i e n i a i s . - Jei dirbama anglių kasyklose per šventes: Dangun Žengimo, Žolinės (Marijos Dangun Ėmimo), Visų Šventų ir Kalėdų, darbininkas turi teisę gauti normalinį atlyginimą, padidintą 100% plius atostogų diena, jei turi teisę. Dirbantieji kitom šventom dienom, pav., Velykų pirmadienį, turi teisę gauti normalinį atlyginimą su priedu, skiriamu kasyklos nuožiūra.

S t r e i k a i . - Ryšium su neišspręstu karaliaus klausimu socijalistų-komunistų sindikatas organizuoja streikus kaip protestą prieš galimą karaliaus grįžimą. Į tuos streikus yra įveliami ir svetimšaliai. Kiek tai liečia lietuvius, jie gerai atsimena, kad svetimšaliams yra draudžiama dalyvauti politinėse manifestacijose. Kadangi minėti streikai yra politinio pobūdžio ir liečia tiktai belgus, lietuviai stengiasi juose nedalyvauti. Yra visur priimta, kad svetimšaliai į vidaus politinius reikalus nesikiša.

P r i e d e l i s ž u v o a n g l i ų k a s y k l o j e . - Belgų spauda ir radijas paskelbė, kad kovo 21 d. Quaregnon'e Rieu du Coeur kasykloj 47 urve įvyko staigus užgriuvimas, kurin pateko tautietis P r i e d e l i s , trys italai ir vienas šiaur. afrikietis. Tuojau imtasi gelbėjimo darbų, kurie buvo nepaprastai pavojingi dėl atsiradusių dujų ir didelio žemės sluogsnio. Vienas belgas, Achille Degrace, pirmas nusileidęs požemin gelbėti draugų, tarp skeveldrų pastebėjo sužeistą angliakasį. Šoko jo gelbėti, nors matė, kad jis guli pavojingų dujų srity. Nusiėmė savo kaukę, uždėjo sužeistajam ir griebė jį nešti į neužnuodyto oro sritį. Deja, pats sukniubo nuo pavojingų dujų ir miré. - Į nelaimės vietą susirinko minia žmonių, atvyko Tournai vyskupas Mgr. Himmer'is, ekon. reikalų ministeris Duvieusart ir kt. Vyskupas aplankė žuvusių angliakasių šeimas ir pareiškė užuojautą. - Priedelis yra pirmas lietuvis, žuvęs belgų anglių kasyklos nelaimėj. B. Mažeikis buvo suvažinėtas automobilio, A. Burba miré po operacijos, Lašinskienė t.p. . Įvairių sužeidimų per trejus metus yra buvę gana daug. Visai neseniai Bargaila visai neteko vieno pirštо, Gegeckas buvo stipriai pritrenktas ir t.t. Sužeidimai kasyklose yra kasdieninis dalykas.

G a u t a n a u j ų k n y g ų . - Šiomis dienomis LBB Centre gauta nauja knygų siunta, ypač grožinės literatūros. Tai bus graži dovana Velykoms. Jų sąrašas siunčiamas skaitytojams kartu su šiuo nr.

K u n i g ų s u e i g a . - Liége buvo susirinkę apyl. kat. kunigai (belgai ir užsieniečiai) svarstyti svetimšalių tikybinių reikalų. Apie lietuvių tikybinę būklę pranešimą padarė kun. Pr. Gaida.

NAUJAUSI ĮVYKIAI

KARALIAUS PROBLEMA BELGIJOJ. - BANDYMAI SUDARYTI VYRIAUSYBĘ. - CHURCHILL'IS REIKALAUJA APGINKLUOTI VOKIETIJĄ. - BALTAI SUGĖDINO EHRENBURG'Ą IR FADAJEV'Ą.

Nuo 1945 m. Belgija gyvena konstitucinę krizę -valdosi be karaliaus. Tuometinis parlamentas nutaré valstybės šefo pareigas pavesti karaliaus broliui princui Karoliui kaip regentui. Pats karalius Leopoldas III tuo metu buvo Austrijoj St. Wolfgan'o vasarvietėj. Vokiečiai buvo jį išvežę iš Briuselio besitraukdami nuo sąjungininkų spaudimo ir tik amerikiečių daliniai, prasiveržę į Vokietijos gilumą išlaisvino Belgijos karalių. Belgų ministeriai buvo atskridę į St. Wolfgang tartis dėl karaliaus grįžimo Belgijon, tačiau grįžo vieni be karaliaus. Tuometinėj vyriausybėj ir parlamente buvo nemaža karaliaus priešų, ypač kairės partijose. Vieni buvo priešingi karaliaus Leopoldo politikai okupacijos metu, kiti norėjo respublikos, treti reiškė nepasitenkinimo jo vedybomis (vedė gubernat. Baels dukterį) ir t. t. Žodžiu, buvo susidariusi karaliaus grįžimui nepalanki nuotaika. Véliau ta nuotaika kiek prablaivėjo, puolimai karaliaus adresu kiek aptilo ir kairieji liberalai kartu su dešiniaisiais, turėdami daugumą parlamente, galėjo pravesti tautos atsiklausimą. Tauta gi pasirodė karaliaus grįžimui palanki: 57,68 % balsavo už. Ypač daug palankumo rodo Flandrija, kur vietomis iki 85 % buvo balsuota už karal. grįžimą. Mažiau simpatijos rodo Valonija: dvi provincijos - Liége ir Hainaut balsavo daugumoj prieš karalių, kitos dvi parodė nedidelę persvarą karaliaus naudai. Karalius Leopoldas III, išstudijavęs balsavimo duomenis, paskelbė pareiškimą, sutinkąs grįžti ir užimti Belgijos sostą. Kadangi minėtas tautos atsiklausimas téra tiktai tautos nuomonė, neturinti teisinės galios, reikia, kad parlamentas nutartų panaikinimą 1945 m. įstatymo, pagal kurį valstybės šefu tapo Princas Karolis, nes "priešas sukliudė karaliui valdyti". Čia ir prasideda dideli sunkumai, nes dabartinio Belgijos parlamento sudėtis yra tokia, kad né viena grupė néra pajėgi sudaryti vyriausybės. Krikščionių socijalų partija yra pati gausingiausia, tačiau seime jai stinga dviejų atstovų (senate ji sudaro daugumą). Kitos grupės, ypač, socijalistai néra linkusios pritarti karaliaus grįžimui ir atsisako dalyvauti vyriausybėj, kuri ryžtųsi sušaukti visą parlamentą drauge (senatą ir seimą) ir pavestų karaliaus grįžimo sprendimą. Šios galimybės ypač vengia kairiosios grupės, nes abiejų rūmų sąstate krikšč. - socijalai turi duagumą. Socijalistų organizuojami streikai ir siekia, kad nebūtų sudaryta vyriausybė, pasiryžusi sušaukti abiejų rūmų bendrą posėdį, nes tuo atveju karaliaus grįžimas būtų tikras. Socijalistai daro viską, net pasitelkdami komunistus, kad sukliudytų dešinio sparno vyriausybės sudarymą. Valonijoj jie pakėlė triukšmą, ir liberalų partija, ikišiol bendradarbiavusi su socijaline krikščionių partija, nebedrįsta eiti drauge ir toliau, juoba, kad liberalai ir patys karaliaus klausime nevieningi.

Valstybės Regentas, Princas Karolis, matyti, atsižvelgdamas į kairiųjų grupių grasinimus ir galimus krašto neramumus, pavedė sudaryti vyriausybę liberalų atstovui Devèze, kuris bando rasti bendrą susitarimą tarp partijų. Jo politika stengiasi remtis ne tautos atsiklausimo duomenimis, o partijų pozicijomis. Jis net numato parlamento paleidimą, jei pastarasis nepritars jo politikai. Tuo būdu artimiausiu laiku tenka laukti nemaža politinio veikimo, ypač Valonijoj.

C h u r c h i l l ' i s u ž V o k i e t i j o s a p g i n k l a v i m ą . - D. Britanijos parlamentas svarstė krašto gynybos klausimus. Bus sustiprinta ypač avijacija, laivynas ir sausumos kariuomenė. Diskusijų metu Churchill'is pareiškė: "Mano nuomone, ilgas Vakarų frontas Europoj negali būti apgintas be veiksmingo vakarinės Vokietijos prisidėjimo. Anglija ir Prancūzija turi laikytis kartu, būdamos vieningos bus pakankamai stiprios tuo būdu paduoti ranką vakarinei Vokietijai. Prie rytinės nuginkluotos Vokietijos sienos stovi didžiulė karinė Sov. Sąjungos ir jos palydovų pajėga, kurių kariuomenė, šarvuočiai ir avijacija pranešа sąjungininkų pajėgumą". Tai pasakyta nerangiems anglams įkaitinti, kad jie neliktų užklupti karo atveju. Toliau Churchill'is pridūrė: "Sąjungininkai negali suteikti apsaugos Vokietijai. Rytų tvanas užlies vokiečių miestus ir kaimus ir, be abejonės, ypač tie vokiečiai, kurie kovoj prieš komunizmą pirmose eilėse stovėjo, turės atsimokėti aukščiausia kaina. Mes tegalime duoti garantiją, kad kraštutiniu atveju pradėsime karą, kuris, be abejonės, pasibaigs sovietų pralaimėjimu".

Gen. De Gaulle savo prakalbose primena tą patį: reikia vakarinių valstybių vienybės, tokios kaip Karolio D. laikais. Vokiečių kancleris Adenaueris siūlo netgi sudaryti Vokietijos-Prancūzijos sąjungą. Tai toli pramatą projektai, kurie betgi sutinka daug kliūčių ypač iš siauraregių politikų.

B a l t ų t r e m t i n i a i r i e č i a r a g a n s o v i e t u s . - Kovo 16-19 d. Stokholme buvo sukviestas komunistų organizuotas "taikos kongresas". Jame dalyvavusiems baltai išdalino lapelius su tekstu: "Mes baltai prašome ponus Ilją Ehrenburg'ą ir Fadajev'ą, kurie atvyko į šį taikos kongresą tiesiai iš Rygos miesto, prievarta atimto iš mūsų, teiktis priimti laiškus milijonui deportuotų baltų į Sibirą prie šiaurinio poliaus. Mes turime tų stovyklų adresus." Ta proga baltai išreiškė griežtą protestą prieš tautų pavergimą ir surengė pamaldas už savo gimines bei draugus, išvežtus Sov. Sąjungon.

"""

- Su šiuo nr. baigiasi 1950 m. I ketvirtis. Malonūs skaitytojai prašomi pratęsti prenumeratą sekančiam ketvirčiui, atsiunčiant 36 fr. (užsieny 41 fr.): Mr. V. Banevičius, 66, Paire du Horloz, Tilleur-lez-Liége. - Adm.

- Siunčiantieji savo leidinius "G.Š." prašomi adresuoti: "G.Š.", 33, rue de l'Etat-Tiers, Liége, Belgique.

Lisez...

LA LIBRE BELGIQUE

le Grand Journal Catholique indépendant

12, rue Montagne aux Herbes Potagères

Tél. : 17.21.80 Bruxelles I

GIMTOJI SALIS, dvisavaitinis lietuviu laikrastis Belgijoj.

Prenumeratos kaina — 36 fr. trims mén. Atskiras nr. — 6 fr.

Leidzia « SEJOS » Draugija.

Imprimeur gérant V. BANEVICIUS
66, Paire du Horloz, Tilleur-lez-Liége.